

կանները: Ան՝ իւր ընկերային վերակազմութեան յայտագրին մէջ մինչև անգամ խոյս կու տայ արտասանելու Պետութիւն բառը և նախամեծար անոր կը համարի ընկերութիւն բառը: Պետութիւնը, ընկեր վարական հիմնագրին մէջ, պարտի մեկուսանալ ո՞ր և է քաղաքական հանգամանքէ՝ պարզապէս տնտեսական դառնալու համար: Հետեւեալը՝ Պետութիւնը այն առն է ուրիշ բան պիտի չըլլայ՝ բայց եթէ ոչ համայն երկիրը ընդգրկող տեսակ մը գործակցական ահագնածաւալ ընկերութեան վարչական ժողովը: Առով է որ ահա զուտ ընկերավարութիւնը, գործաւորական ընկերավարութիւնը — զոր Գերմանիոյ մէջ սամկաւարական ընկերավարութիւն կը կոչեն — կը զանազանուի Պետական Ընկերավարութեան (Socialisme d'Etat). որու մասին պիտի խօսինք յառաջիկայ հատուածով:

Առ այժմ չենք կարող այս զլխոյն մէջ գնահատել արժէքը այն բոլոր սերտունջներուն՝ զոր ընկերավարական դարոցը կը յարուցանէ ներկայ ընկերային կարգաւարըքին դէմ. յառաջիկային պիտի պարզենք ատոնք՝ յարմար տեղոյն մէջ: Միայն այժմէն սա չափը ըսենք՝ որ այն հսկայաքայլ յառաջդիմութիւնը՝ զոր ընկերավարութիւնը ունեցաւ աշխարհիս բոլոր քաղաքակրթուած մասերուն մէջ՝ կը պարտի նախ այն մաս մը ճշմարտութեան՝ զոր կը պարունակէ (ինչպէս որ ներկայ հատուածին սկիզբները պարզեցինք), և յետոյ սա կէտին՝ թէ իբր քննադատող վարդապետութիւն՝ աւելի բարեբար ազդեցութիւն մը գործած է մեր ժամանակին միտքերուն և հակուսներուն վրայ:

Բայց իբր դրական վարդապետութիւն, այսինքն թէ իբր տնտեսական կազմակերպութեան յատակագիծ, որ վիճակուած է տեղը բռնելու այն կազմակերպութեան՝ որուն մէջ կ'ապրինք ներկայապէս, չէ կարողացած իրագործելու այդ վախճանը: Նախապէս առաջարկուած բոլոր տէրուութիւնները, քանի մը խանդավառ յարողներ գտնելէ վերջը, լքուեցան և կամ տար-

տամ յոյսերու վիճակի ենթարկուեցան. իսկ գալով գիտական կոչուած ընկերավարութեան, ասիկայ չուզեց պարզել կազմակերպութեան յայտագիր մը, և կամ մինչև իսկ պարտաւորուեցաւ ժխտելու այն յայտագիրները՝ զորս իրենցմէ աւելի յանդուգն գտնուողներ գծած էին կանխահաս կերպով:

Այս հարցին վրայ պիտի անդրադառնանք հաւաքականութեան (collectivism) յատուկ զլխոյն մէջ: Առ այժմ, յառաջիկայ անգամուան համար մեր նիւթը պիտի կազմեն Պետական Ընկերավարութիւնը, Պետութեան դերը և Ընկերային Վերստեղծութիւնը:

Յ. ՈՒՆՅԱՆ

Փարիզ

ՎԵՅՅԵԻՄ ՄԵՐ ԱՐԲԱՅՆ

Երբ արքայն՝ Որհնակ է միշտ նա,
Երբ դիցազանք հեռ մեզի կ'երևոյն.
Կեցցեն իտալիոյ զրօշակ սրբազան,
Կեցցէ՝ մեր արքայն,
Յորափ կը վառէ մեր գունդերուն ծոց՝
Քաջութիւն, հոանդ, արիւթեան բոց,
Վայ թէ նախասեւ մէկը յանդերձնի,
Գրօշակն Հայրենի:

Ինչէ՞ թըշնամիք բերեն մեզ նոր սուգ,
Պատրաստ պիտի ըլլան մեր սիրտ և բազուկ:
Իւր ամեն ժայռէ, թուրէ փիէմանթի,
Իրենց պիղծ արիւնքն պիտի կաթկընթի:

Ամեն սիրտ՝ Ապեանց և Տեկնեայ վրայ,
Լիկ այս խորհուրդով կը վառի, կ'եռայ.
« Կարժա Աւերտոս, իր ճակատագիր »:
Ձայն գոչեն արդ մեր՝ ուղիքն և երկրի:

Պիտի փըշուրին սաղաւարտ ու գրան.
Բայց մեր պողպատեայ սուսեր պիտի մնայ.
Իւր պատեքազմէն խրոխտ պիտի դառնանք՝
Բակասելու նոր շըրջան, ու նոր կենց:

Գիւղեր, աւաններ մեր շըրջադ երկրին,
Ձւարթ ծայններով պիտի ողջուտին.
Իւր ազատութեան երգոց՝ իտալիայ
Ամբելը արժանաչ մը պիտի ըլլայ:

Մի է ամենուս երկրին, հայրենիք.
Մեր երկազ մէջ՝ նոյն արիւնքն ունինք.
Թող փիէմոնթի ամեն մէկ փողով՝
Արժանաչ առնուն Ապեաններն ու ծով:

Կեցցէ՝ մեր արքայն՝ Որհնակ է միշտ նա,
Իբր քաջազանք հեռ դէպ ի մեզ կու գայ.
Կեցցեն՝ Մամլոյիս զրօշակ սրբազան,
Կեցցէ՝ մեր արքայն:

Թրգմ. Հ. Ա. ՅԱՎԱՅԻՍԻԱՆ

Ճ. ՓՈԱԹԻ